

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Ad quem pertineat Jus conferendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Beneficia sint accessoria Ordinum, & constituta ad sustentationem eorum, qui Ordinum muneribus funguntur. Ob eandem causam impedimenta ad Ordines, sunt impedimenta ad Beneficia, & vocantur *Irregularitates*, quia personae, in quibus sunt, ad illos promoveri nequeunt, nisi violatis Regulis, per quas ab iis excluduntur.

Cum itaque solus defectus qualitatum à Canonibus requisitarum, ad Beneficia, ab iis excludat; ad cognoscendos illos, quibus ea conferri debent, aut non conferri, continuā serie observandum est, quamnam sint illae qualitates; quod ut fiat juxta ordinem genuinum, dividenda sunt haec in plures Classes, quarum aliae pertinent ad Ingenium, aliae ad Cor, aliae ad Corpus, aliae ad Libertatem, aut mansuetudinem, aut unionem perfectam Matrimonii, aut Natalia, aut bonam famam. Sic divisae fuerunt Irregularitates. Referuntur ad Cor omnia peccata ex Corde proveniente. Crimina, quae excludunt ab Ordinibus & Beneficiis sunt vitia Cordis, cujus mundities est prima qualitas requisita ad illos & illa. Ad haec vitia revocari potest pluralitas Beneficiorum absque causa legitima; nam avaritia, ambitio, cupiditas deliciarum vitae, sunt ejus fons. Idem est de omnibus vitiis Criminalibus, quibus ad illa pervenitur, v. gr. Simonia, Confidentia, obsequium in malo, preces illicitae. Harum viarum mentio fit in *Reg. LIX.* circa Causas Actionis Beneficiariae. Idem est de pluribus aliis defectibus irritantibus, quoniam illa petitur ex nullitate Provisionum; unde fit, ut enumeratio illorum defectuum illic instituta, melius collocata fuisset in Regulis, quae loquuntur de iis, quibus conferenda sunt Beneficia, nihil dicendo in illa Regula, nisi, Actionem Beneficiariam peti ex Jure, quod quis habet in Beneficio, & ex incapacitate Adversarii, circa quam consulerentur Regulae mox laudatae & sequentes.

Cum multa sint dicenda circa incapacitatem Beneficiorum proveniente ex eo, quod hi alia Beneficia habeant; de hac Autor agere sigillatim debuisset, omniaque reducere ad casus, in quibus illa cessat absque dispensatione, & eos, in quibus ista necessaria est ac licita, atque eos, in quibus illa illicita est. Methodum hanc trademus post Notas necessarias in unamquamque ceterarum Regularum circa eos, quibus conferendum est. Sunt XIV. nempe, à IV. ad XVII.

REGULAE IV. oportuisset jungere Personas *Incapaces*, per quas intelligenda sunt ea, quae habent defectus involuntarios, ac innoxios, & Personas *Indignas*, quae sunt ea, quarum vitia voluntaria sunt & criminosa, mores depravati, ignorantia supina. Adversus *Regulam V.* objici possunt Textus, qui loquuntur de Præbendis Laicalibus *Cap. 2. de Institut.* GONZALEZ *ibid.*

REG. VI. quae Clericos Sæculares excludit à Beneficiis Regularibus, loquitur de Collatione in Titulum.

REG. VII. loquitur de defectu ætatis, qui generaliter ab omni Beneficio excludit; scilicet ætas minor, quam septennis. Alii defectus ætatis pendent ex qualitate Beneficii.

REG. IX. rejici debebat ad *Tertiam Partem*, quae loquitur de divisione Beneficiorum in duas Partes.

Infinuatur, in *Reg. X.* quod, ut Beneficium absenti dari possit; oporteat, ut ille habeat Procuratorem in loco Beneficii; verba, *per alium*, id suadent; quippe absurdum foret illa applicare Collatori; nam forent inutilia, cum evidens sit, ad Collatorem pertinere, ut conferat. Canones laudati in hac *Regula*, & in *XI.* facti sunt duntaxat, ad declarandum, præsentiam & nobilitatem non requiri in Collatario; quia nullus est Textus, qui excludat absentes & Plebeios. Ab *Regula XI.* excipiendi sunt Casus, in quibus Fundatio aut Statuta Collegii nobilitatem exigunt. Ob eandem Causam conditi fuerunt Canones *REG. XIV.* qui declarant, Clericos Minores non esse incapaces Beneficiorum.

REG. XII. loquitur de qualitate, quae non requiritur, nisi quoad certa Beneficia, & quoad certos casus Collationis ipsorum: nam constat eos, qui habent jus providendi Beneficiis, eorum non esse incapaces, nisi quatenus illa ipsi sibi met darent, vel se eligendo, vel se præsentando, aut sibi conferendo.

Canones laudati in *REG. XIII.* non prohibent conferri Beneficia divitibus, sed eos monent, quod, cum vivere possint ex propriis bonis, æquum sit, ut redditus Beneficiorum in alios sanctos usus erogent; non verò in suam sustentationem impendant.

Quod legitur in *REG. XV.* & *XVI.* circa Hæreticos, Confucios ipsorum, Liberosque usque ad secundam generationem, fusè expositum fuit in laudato Tractatu de *Irregularitate*, cum multis aliis defectibus, qui excludunt à Beneficiis, atque omittuntur hic ab Autore.

Jam verò tradimus hic, quod polliciti sumus circa *Regulam VIII.* prolixè agentem de pluralitate Beneficiorum, cui tenebras offundit multitudo Exceptionum & Replicationum.

Nihil est in illa quod sub divisione proposita non includatur. Diximus, extare casus, in quibus Beneficia sunt exigui redditus; ita, ut neutrum sine altero sufficere valeat, ad honestam exhibitionem; 2. Cum Beneficia unita sunt. 3. Cum aliud possidetur in Titulum; aliud verò in Commendam temporalem: hi casus à prohibitione excipiuntur.

Alii sunt Casus, in quibus Dispensatio requiritur: tales sunt omnes reliqui, qui non excipiuntur. Dispensatio hæc licita est, cum legitima existit causa sumpta ex urgenti necessitate, vel ex evidenti utilitate Ecclesiae. Extra hos casus, pluralitas prohibetur, maxime quotiens concedi non potest sine notabili detrimento Cultus Divini, aut sine animarum periculo.

Etiā, cum licita est Dispensatio pluralitatis Beneficiorum, hæc semper odiosa est, & quatenus talis, restringenda; unde fit, ut, qui obtinet licentiam tenendi plura Beneficia, duo tantum simplicia possidere queat, requiritur etiam, ut non sint sub eodem tecto. Si cum aliquo fuit dispensatum, ut plures Dignitates tenere posset, nequit tamen habere duos Episcopatus, neque unam Dignitatem cum Episcopatu. Si quis habeat Dispensationem ad tenendum duas Parochias, illa reducit ad duas Priores, quae recipientur; ita, ut, si una ex ipsis vacaverit, alia ipsi substitui non possit. Si quis obtinuit Dispensationem ab aliqua Irregularitate, & deinceps Dispensationem ad tenendum plura Beneficia, posterior prioris mentionem facere debet, alias nulla est, vid. GONZALEM in *Cap. 28. de Præbend.*

Ad quem pertineat Jus conferendi?

QUÆSTIO hæc distribuitur in *REGULAS X.* quae ut ordine legitimo disponantur, & facilioris intellectus evadant, observandum est, quod, quamdiu Episcopi contulerè Ordines, addicendo alicui Ecclesiae, aut Monasterio, vel Hospitali, vel Oratorio, vel Capellæ, vel alii Loco Pio, ad eos ibi exercendos; nemo alius nisi Episcopus contulit Beneficia suae Dioceseos; inde nata est Regula, Episcopum esse Collatorem natum istorum Beneficiorum. Sed post introductionem ordinationis absolutæ, vel sine additione certæ Ecclesiae, & consequenter sine Titulo Beneficii, horum Collatio ad alios, quam Episcopum, pertinere incipit; quoniam licitum fuit Rectoribus Ecclesiarum particularium, ipsis addicere eos, qui sic ordinati fuerant, & hac additione iis conferebant Sedes, quae deinceps Beneficia vocatae fuerunt. Alia ratio tribuit Episcopo jus conferendi Beneficia suae Dioceseos: quia nimirum ipse est Primus Ovium Pastor; ceteri earum curam gerunt ejus imperio subordinatam tantum, eique rationem reddunt, sicut ipse Deo reddit rationem de animabus

Animabus Pastorum, perinde ac de Animabus Ovium: æquum est igitur, ut suos Cooperatores & Coadjutores in Curâ animarum eligat. Ille præterea est Director Cultûs & Officii Divini; ejus est igitur præferre personas, ad illud celebrandum destinatas. Cùm Exemptiones imminuant multiplicem hanc Episcopopi potestatem quoad Exemptos, ejusque partem ad eorum Superiores, vel ad Collegium transfulerint; accidit, ut illi Superiores sine, vel cum Collegio, aut Collegium sine Superioribus, contulerint Sedes, quarum concessio erat juris Episcopalis. Hac viâ primùm Monasteria, tum Capitula acquisiverunt jus conferendi. Quoad Collegia non exempta, Collatio ad ea transit; ob negligentiam Episcoporum vel multipliciter negotiorum. Ex Consiliariis Episcoporum in defectu Membrorum sui Corporis, aut ex Sociis in eodem defectu, evaserunt soli Electores. Consuetudo & Præscriptio eos in quasi Possessione istius juris constituit & confirmavit, eamque servaverunt. Unde oritur distinctio duplicis generis Collatorum in unaquaque Diocesi, aliud Superiorum, aliud Inferiorum; & cùm hi jus suum ab illis acceperint, hæc prærogativa Superioribus fuit conservata, ut, si conferant tempore dato Inferioribus ad conferendum; hi autem sine querela tempus elabi finant, Collatio firmâ sit & stabilis.

Fundationes quoque multis Privatis aut Collegiis tribuerunt jus conferendi. Privilegium hoc est merces, quâ Ecclesia Fundatorum Liberalitatem remunerari dignata est. Sunt Laici, qui, perinde atque Ecclesiastici, fruuntur hoc honore, *Cap. ult. de Concess. Præbend.*

Cùm Pontifices asseruerint, se esse Pastores omnium Pastorum, Ordinarios Ordinariorum, uno verbo Episcopos Ecclesiæ Universalis, sibi que hac ratione competere Plenitudinem omnis Jurisdictionis Ecclesiasticæ, seque esse illius Fontem, à quibus in ceteros manant; illi sibi arrogaverunt Jus conferendi omnia Beneficia, ubicumque sita forent, & consequenter mandandi, ut omnibus, qui sibi placuissent, darentur; sibi illa reservandi, ac de iis, prout libuerit, disponendi: unde apud eos remansit jus Præventionis, quo fruuntur; & quædam Reservationes, quæ sunt etiam in usu.

Omnnes Collatores præfati, sunt Collatores Ordinarii, suoque proprio nomine conferunt; eatenusque inter se discrepant, quòd alii jus illud habeant ex natura suæ Dignitatis; alii, vel ex Privilegio, vel ex Consuetudine, vel ex Præscriptione, vel ex aliquo Titulo singulari.

Alii sunt Collatores, qui Jus illud per Commissionem exercent: tales sunt Vicarii Generales Episcoporum; magni Vicarii Abbatum; Legati Pontificis; Procuratores speciali mandato constituti: omnes hæ Collatorum species alieno nomine conferunt, suntque vel *Ordinarii*: v. gr. cùm delegantur ad conferendum, aut omnia Beneficia Collationis Delegantis, aut aliquod genus; vel sunt *Delegati*: tales sunt ii, qui delegantur tantum, ad conferendum aliquot Beneficia determinata, quamvis Deleganti aliorum Collatio competat: utriusque possunt præveniri à Delegante, qui eos tantum delegavit, ut suum defectum supplerent.

Ad occurrendum malis, quæ ex longioribus vacationibus Beneficiorum oriuntur, Canones definiunt tempus, quo elapso, Collatio pertinet ad Superiorem.

Post has observationes, abstinere possemus à discutiendis sigillatim *Regulis*, & à notando Ordinis defectu. De utroque Capite nihilominus breviter loquemur.

Reg. XVII. Autor orditur à Laicis, in quibus agnoscit jus conferendi, si Episcopus consenserit. *Can. 36. 37. 38. 39. CAUS. XVI. QUÆST. VII.* laudati non loquuntur de Collatione, ad quam faciendam Laici non indigent Episcopopi consensu. Sed de Præsentatione, quæ effectum suum fortiri non potest, nisi admittatur ab Episcopo; cùm hoc jus non sit in

Laicis; nisi ex Privilegio; oportuisset prius loqui de Episcopo; & Jure Communi, in omni tempore, & in omni Regione Collatore.

REG. XVIII. Can. II. CAUS. XVI. QUÆST. VII. loquitur de Collatione Parochiarum & Præbendarum, quas dicit conferri non posse, nisi ab Episcopo, nominatim excludendo Archidiaconum, & Archipresbyterum, Præpositum, seu Decanum.

REG. XIX. & XX. pertinent; ad Sedis vacationem, de quâ supra *Cap. II.* Quod legitur in *Cap. 7. de Rescript.* laudato in *REG. XX.* attentionem meretur: scilicet, Capitulo Sedis vacantis significari potest gratia Expectativa; ad Episcopum inscripta: is autem, qui deinceps eligitur, eam tenetur exequi sine novâ notificatione; quod provenit ex eo, quòd Capitulum tunc Episcopum representet. Vid. *GONZAL. ibid.*

REG. XXI. loquens de Jure conferendi pertinet ad Pontificem, ejus tantum facit mentionem, quòd habet in Beneficia vacantia in Curia, nec exponit, in quo illud consistat, nempe in affectandâ ad Pontificem Collatione omnium Beneficiorum vacantium in loco, ubi residet Pontifex, & viginti circum leucis: *Sex* affert *Exceptiones*, quarum *Prima* satis enucleata non est. Ea videri debet in *CLEMENT. I. Ut lite pendente, nihil innovetur.* Sedulo, collegimus & accuratissimâ Methodo disposuimus quòd Juris Textus circa hanc Reservationem docent.

REG. XXII. supponens, Legatum habere Jus conferendi, docet, eum posse sibi reservare Beneficia Patronatus Ecclesiastici, si sit Legatus à *litteris*; sed, non posse nisi specialem permissionem à Pontifice impetraverit: potestatem utriusque extingui unâ cum Legatione, quoad negotia integra: non posse eum secundam reservationem facere, pendente primâ: non posse reservare Ecclesiam cathedrallem, aut Regularem, aut Collegiatam; neque Dignitates Electivas. *REG. XXVI.* etiam loquitur de eo, quòd non potest Legatus; quoad Collationem.

REG. XXIV. XXV. loquuntur de Jure conferendi Delegato, & *XXIII.* de Concollatoribus. Quod dicit, loquendo de Exceptionibus Generalibus, respicit Devolutionem Collationis ad Superiorem, eò quòd inferior non contulit intra *Sex* menses, aut contulit personis vel indignis, vel incapacibus; Idem est de *REG. XXVII.* de Devolutione: ea ex professo tractavimus & inferuimus quidquid circa illam in Jure reperitur.

Quid Conferendum sit?

Questionem hanc solvit *REGULIS XVIII.* quæ incipiunt à *XXVIII.* usque ad *XLV.* Dicit in *XXVIII.* neque conferenda, neque promittenda esse Beneficia nondum vacantia; quòd exponit per multas Exceptiones, Replicationes &c. non necessarias: nam Exceptiones reducuntur ad *casus*, in quibus Beneficia vacant Jure, & non pertinent ad Regulam, quæ extenditur ad omnia Beneficia, quæ nullo modo vacant, neque Jure, neque facto. Porro, cùm Replicationes sint pro Regulâ adversus Exceptiones, si Regulæ sua lux atque extensio restituantur; Replicationes sunt inutiles, sicut Exceptiones, quibus cadentibus, evanescent Duplicationes Exceptionibus respondententes.

REG. XXIX. argumento aliena est; nam loquitur de Pensionibus; hic autem agitur de Collatione Beneficiorum.

Pleraque ex *Regulis* reliquis ad unicam reducuntur; nempe, Mandata Apostolica; cùm forent odiosa, restringi debebant ad Beneficii genus nominatim expressum, scilicet simplex, Præbendam, Dignitatem, & ad Minora istius generis; v. gr. si loquebantur de Dignitate, restringenda erant ad